

יחידת הוראה בעברית חגי תשרי

יחידת הוראה באוריינות הכוללת :

1. טקסט לראש השנה - "התחלות חדשות , שנה טובה בעולם".
שאלות טרום קריאה ומהלך קריאה : איתור רעיון מרכזי , זיהוי נושא הפסקה וסוג הטקסט , איתור מידע מתוך טקסט ואוצר מילים.
2. פעילות ניבים וביטויים.
3. התחלות - פעילות השלמת היגדים
4. טקסט ליום כיפור - "סליחה היא מילה שימושית", שאלות הבנת הנקרא, הבנת רעיון מרכזי גלוי וסמוי, כתיבת טיעון קצר, מאזכרים, מילות קישור וחלקי דיבור.

התחלות חדשות - שנה טובה בעולם

זהרה רון, מסע אחר.

נדמה שראש השנה, שנחוג כבר בימי הבבלים, לפני כ־4,000 שנה, הוא החג העתיק ביותר בהיסטוריה האנושית. נראה שכל התרבויות קוצבות לעצמן מועדים וזמנים שחוזרים על עצמם שוב ושוב בריתמוס קבוע. פעם בשנה מאפסים את הלוח ומתחילים מהתחלה.

ה"איפוס" בא לידי ביטוי באופנים שונים, אבל בתרבויות רבות רואים בחג הזדמנות להתחלות חדשות במובן האישי, מחשבון נפש רוחני ועד החלטות כמו להפסיק לעשן ולעשות דיאטה. אגב, החלטות כאלה היו מקובלות כבר אצל הבבלים, שהבטיחו לעצמם שבשנה החדשה יחזירו כלים חקלאיים ששאלו משכניהם ושכחו להחזיר.

מבחינת החקלאים במזרח התיכון הקדום, היה הגיוני לקבוע את ראש השנה באביב: עונה של נביטה, המלטות והתחלות חדשות. ברגע שהאסטרונומים הכוהנים הבבלים זיהו את הירח החדש, שעלה אחרי יום השוויון האביבי, ב־21 במרץ, הם הכריזו על חגיגות שנמשכו 11 יום. גם מהלוח העברי הקדום ניכר כי ראו אז בחודש ניסן, חודש האביב, את הראשון בחודשי השנה. כבר בתקופת המקרא היו ככל הנראה "שתי התחלות" לשנה: האחת באביב והאחרת בסתיו, וכך ציין חודש תשרי את סוף השנה החקלאית (אסיף) ואת תחילתה של השנה החקלאית החדשה.

עד היום יש תרבויות שחוגגות את ראש השנה במועד האביבי, בהן האיראנים, שמקפידים לחגוג אותו ב־21 במרס. התאילנדים חוגגים את ראש השנה שלהם באמצע אפריל, אחרים חוגגים בסתיו (ההודים באוקטובר־נובמבר, האתיופים בספטמבר), אך ברוב רובו של העולם מקבלים את פניה של השנה החדשה בחורף דווקא (הסינים, הטייוואנים, הווייטנאמים וכן כל העולם המערבי והנוצרי).

אבל לא משנה מתי חל החג, לפי איזו מסורת ולפי איזה לוח שנה, מתברר שלחוגגים השונים יש לא מעט מהמשותף. פעמים רבות הם מנקים היטב את הבית ומסלקים דברים שכבר אין בהם צורך, בבחינת "ישן מפני חדש תוציא". ברוב המקומות משתדלים כולם, אפילו העניים ביותר, ללבוש בגדים חדשים בצבע שנחשב מביא מזל באותה התרבות.

עוד מכנה משותף לחוגגים הוא ראיית המים כאלמנט בעל אופי מטהר (בדומה ל"תשליך" היהודי), הטבילה בנוסח ההודי, הצבת קנקן עם מי ורדים או קערת מים ובה דג זהב חי על השולחן בנוסח הפרסי או החלפת מים טריים באגרטלים בנוסח היווני. מלבד זאת כמעט תמיד יש לחג אופי משפחתי וקהילתי, אוכלים בו הרבה ואף מקפידים על אוכל סמלי – לא פעם מתוק – שמבטא תקוות ושאיופות למזל טוב.

ענו על השאלות הבאות :

טרומ קריאה :

1. השלימו תעודת זהות לטקסט :

- א. כותרת : _____
- ב. מוען : _____
- ג. נמען : _____
- ד. במה : _____
- ה. תאריך : _____
- ו. סוג הטקסט : _____

2. איתור רעיון מרכזי :

רעיון מרכזי – עונה על השאלה – מה בעיקר כתוב בפסקה על הנושא ?

כיצד תאתרו רעיון מרכזי ?

- א. קראו את הפסקה
- ב. שאלו את עצמכם - על מי / על מה מדובר בפסקה ?
- ג. מה אומרים עליו – מהו הדבר ? מיהו האיש ?

מרקרו או מתחו קו אחר הרעיון המרכזי בכל פסקה, כתבו במילים שלכם
בטבלה הבאה מהו הנושא והרעיון המרכזי בכל פסקה :

מס' הפסקה	נושא הפסקה והרעיון המרכזי
1	נושא הפסקה : _____ רעיון מרכזי : _____ _____ _____
2	נושא הפסקה : _____ רעיון מרכזי : _____ _____

3	נושא הפסקה : _____ רעיון מרכזי : _____
4	נושא הפסקה : _____ רעיון מרכזי : _____
5	נושא הפסקה : _____ רעיון מרכזי : _____
6	נושא הפסקה : _____ רעיון מרכזי : _____

3. אוצר מילים :

א. מה פירוש המילה "קוצבות" בשורה מס' 2 ?

1. מאריכות 2. מפחיתות 3. תוחמות 4. מצמצמות

ב. מה פירוש המילה "ריתמוס" בשורה מס' 3 ?

1. תאריך 2. קצב 3. זמן 4. סדר

ג. מה פירוש המילה "אלמנט" בשורה מס' 2 ?

1. מכנה 2. מנהג 3. מסורת 4. יסוד

מהלך קריאה -

4. השלימו את המשפטים הבאים :

- א. חקלאים ראו בעונת ה _____ את ראש השנה.
- ב. אסטרונומים הכריזו על חודש _____ כחודש הראשון בחודשי השנה.
- ג. בתקופת המקרא חודש _____ ציין את סוף תקופת האסיף ואת תחילת עונת החקלאות.
- ד. בתרבויות שונות חוגגים את ראש השנה בחודש _____ ואחרים בחודשים _____

5. לפניכם רשימת שאלות ששאלו מנויי המגזין, האם יש עליהן תשובות בטקסט ? סמנו ✓ ליד המקום המתאים.

- ☐ מתי נחגג ראש השנה בתרבויות שונות ?
- ☐ מהם מנהגי ראש השנה בתרבות היהודית ?
- ☐ אילו מאכלים מסורתיים נהוג לאכול בראש השנה בתרבויות שונות ?
- ☐ האם קיימים מנהגים משותפים או מסורות משותפות בתרבויות שונות?
- ☐ מה משמעות החג ראש השנה ?

6. לפניכם רשימה של מנהגים שונים , סמנו אילו מנהגים משותפים בראש השנה בתרבויות שונות ?

א. אכילת תבשילים פיקנטיים	כן	לא
ב. אכילת מאכלים סמליים ובהם אוכל מתוק	כן	לא
ג. לבוש חגיגי	כן	לא
ד. עלייה לרגל למקומות קדושים	כן	לא
ה. ניקיון של הבית והוצאת של חפצים שאין בהם שימוש	כן	לא

צירופים וביטויים עם המילה התחלה

מתחו קו בין הצירוף לפירוש המתאים לו :

צירופים וביטויים עם המילה התחלה

מתחו קו בין הצירוף לפירוש המתאים לו:

סליחה היא מילה שימושית

מרינה קיגל, 2019, MAKO

אני תמיד נזכרת כשמדברים על סליחה במשל על הילד שהעליב את אמא או את אבא שלו, ביקש את סליחתם, ואז, אחד ההורים לקח דף נייר, קימט אותו והסביר: "זה העלבון", ולאחר מכן יישר אותו והראה לילד: "וזו הסליחה".

אמנם הדף כבר לא מקומט, אבל "הקמטים" עדיין נשארו. ובכן, אנשים הם לא נייר בסופו של דבר, ויש כאלה שסולחים בקלות ואחרים שזה קשה להם, ואף על פי שאמרו "הכול בסדר, סלחת", התחושה הקשה נשארת ודוגרת אצלם בגוף.

לא במקרה מדפיסים על דף נייר ותולים מעל עמדות מחשב שונות בארץ את המשפט: "לטעות זה אנושי, לסלוח זה אלוהי". האם היכולת לסלוח באמת הופכת אותנו לטובים ונעלים יותר? או שהיא סימן של וותרנות? למי קל יותר לבקש סליחה ולסלוח?

בואו נתחיל מהטעויות. כולנו טועים, בגדול או בקטן, טעויות גורליות שיכולות לשנות חיים, או טעויות קטנות כמו לשכוח לקנות חלב הביתה. צריך חוסן נפשי מאד גדול לפעמים כדי להודות בטעויות האלה, ולבקש סליחה מכל הלב, ואז אנחנו מתחילים להרגיש טוב יותר, למרות שפה ושם ייסורי המצפון עדיין מציקים לנו, וזה גם לא נראה שמי שביקשנו ממנו סליחה קיבל אותה במלואה.

כשפוגעים בנו, הרבה יותר קשה לסלוח. וזה עוד יותר קשה כשמדובר באדם קרוב. למה? כי אנשים קרובים אלינו תמיד יודעים ללחוץ על הנקודות הכואבות ביותר. פגיעה נקודתית מצד אחד והרס טוטאלי מצד שני.

מי מסוגל לסלוח מהר יותר ובקלות? גברים או נשים? זה לא תלוי בעוצמת הפגיעה, כי הרי שני המינים מסוגלים לפגוע חזק אם הם מאוד רוצים. השאלה מה נשאר לנו בפנים, אחרי שפגעו בנו וביקשו סליחה. האם נשמור את הטינה או נפתח דף חדש? או שבכלל נחליט שאין על מה נדבר, ונחתוך.

סליחה, בעיני, היא תהליך. אי אפשר להתנהג בנבזות כל השנה ולבקש סליחה ביום אחד. סליחה נבנית בהדרגה ואולי אם נזכור את זה בפעם הבאה, לא נמהר לפגוע.

ענו על השאלות הבאות :

1. מהו סוג הטקסט ?

א. מידעי ב. טיעוני ג. מפעיל ד. סיפורי

2. בפסקה הראשונה מתארת הכותבת סיפור, מדוע ?

- א. להדגיש שבני אדם סולחים בקלות.
ב. להדגיש שבני אדם מתקשים לסלוח ונוטרים טינה.
ג. ללמד שבני אדם סולחים אך לא שוכחים, הם מחכים להתנקם.
ד. ללמד שבני אדם סולחים אך נשארים עם מועקה.

3. בפסקה השלישית מופיע המשפט " לטעות זה אנושי, לסלוח זה אלוהי",
הסבירו מה הכוונה במשפט זה, מדוע לדעתכם בחרה כותבת הטקסט להשתמש
במשפט זה ?

4. מהי טענת הכותבת לגבי טעויות בפסקה הרביעית ? כתבו במילים שלכם.

5. א. מדוע לדעתכם קשה לסלוח לאדם קרוב ?
ב. האם אתם סולחים במהירות לקרובים שלכם שפגעו בכם ? ע"פ פסקה שישית ,
אפיינו את עצמכם - האם אתם נוטרים טינה או פותחים דף חדש?

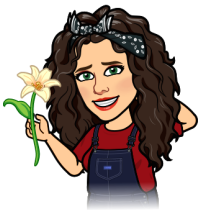
6. מהי הטענה המרכזית של כותבת הטקסט לגבי סליחה ? מהו המסר שהיא מעוניינת להעביר לקוראים ?האם גם אתם חושבים כך ?

7. א. למי / למה מתייחסת המילה " סליחתם" שורה מס' 2 ? _____
- ב. למי / למה מתייחסת המילה "אותו" בשורה מס' 3 ? _____
- ג. למי / למה מתייחסת המילה "אצלם" בשורה מס' 6 ? _____
- ד. למי / למה מתייחסת המילה "אותה" בשורה מס' 15? _____

8. מילות קישור :

1. מילת הקישור "או" בשורה מס' 1 , היא מילת קישור בקשר של ...?
- א. הוספה ב. ברירה ג. הפחתה ד. השוואה

2. מילת הקישור "אף על פי ש" בשורה מס' 6 , היא מילת קישור בקשר של ...?
- א. סיבה ב. ניגוד ג. ויתור ד. תכלית

3. מילת הקישור "כדי" בשורה מס' 14 , היא מילת קישור בקשר של ...?

א. ברירה ב. ניגוד ג. סיבה ד. תכלית

4. מילת הקישור "למרות" בשורה מס' 14 , היא מילת קישור בקשר של ...?

א. סיבה ב. תכלית ג. ויתור ד. הפחתה

9.א. לפניכם צירופים, סמנו בעיגול צירופי סמיכות : תחושה קשה, עמדות מחשב,

טעויות גורליות, חוסן נפשי, ייסורי מצפון, נקודות כואבות, הרס טוטאלי, פגיעה

נקודתית.

ב. לפניכם משפט מתוך הטקסט : "בואו נתחיל מהטעויות. כולנו טועים, בגדול או בקטן, טעויות גורליות שיכולות לשנות חיים, או טעויות קטנות כמו לשכוח לקנות חלב

הביתה". השלימו את הטבלה בהתאם :

שם עצם	שם תואר	פועל	שם פועל

10. השלימו את הטבלה הבאה :

פועל	שם פועל	שם פעולה
		סליחה
דגר		
	לטעות	
		שינוי
לחץ		
	לבקש	
		פגיעה
	לזכור	